

Suomen Farmasialiiton lausunto - selvitys apteekkien lakisääteisen lääkeneuvonnan sisällöstä

Teema 1: Lääkkeen toimittamisen yhteydessä annettavan neuvonnan sisältö Miten näet alla ehdottamamme kehitysehdotukset, ehdotukset 1 ja 2

Ehdotus 1. Lääkkeen toimittamisen yhteydessä annettavaa neuvontaa kehitettäessä säädöksissä, ohjauksessa ja toiminnassa tulisi nykyistä enemmän huomioida:

- asiakas- ja hoitolähtöinen neuvonta
- neuvonnassa huomioitavat asiat/asiakasryhmät: lääkehoidon kokonaisuus, sairaudet, ikä; riskilääkkeitä käyttävät, lääkehoitoa aloittavat, monilääkityt
- lääkehoidon seuranta sekä
- lääkehoitoprosessin eri osapuolten tehtävien ja vastuiden määrittelyn tarve (erityisesti neuvontavastuista ja sisällöistä sopiminen apteekkien ja lääkäreiden välillä sekä lääkehoidon toteutukseen osallistuvan hoitohenkilökunnan kanssa)

Vastauksemme

Mielestämme ehdotus on osin kannatettava, painotus erityisesti kohdilla 1 (asiakas- ja hoitolähtöinen neuvonta) ja 4 (lääkehoitoprosessin eri osapuolten tehtävien ja vastuiden määrittelyn tarve). Painotus kohdalla 1 siksi, että jokainen asiakaskohtaaminen on yksilöllinen, jossa farmaseuttisen harkinnan merkitys on suuri, joka näkyy kaikissa kohdissa 1-3. Farmaseuttisen harkinnan merkitystä lääkeneuvonnassa tulee korostaa. Farmaseuttinen harkinta tulee tunnistaa ja tunnustaa (AATE-koordinaatioryhmän kannanotto 2024). Jos farmaseuttinen harkinta vaatii lisämäärittelyä, se tulee tehdä. Toinen painotus kohdalla 4 on tärkeä, koska apteekin lääkeneuvonta on osa muuta lääkehoitoprosessia. Tässä selvityksessä on keskitytty apteekkien antamaan lääkeneuvontaan, mutta kun haluamme edistää rationaalista lääkehoitoa tulee koko lääkehoitoprosessin tukea sitä neuvonnan/ohjauksen osalta samansuuntaisesti.

Lääkehoidon seurannassa tulee tietää mitä se pitää sisällään, tämä vaatii tarkennusta. Lääkehoitoprosessiin eri osapuolien tehtävien ja vastuiden määrittelyn yhteisessä sopimisessa tulee huomioida se, että farmasian ammattilaiset osallistuvat tähän prosessiin myös apteekin ulkopuolella. Käytännössä tällä hetkellä osastofarmaseutit tai terveysasemafarmaseutit osallistuvat lääkeneuvontaan ja lääkehoidon seurantaan erityisesti kotiutusvaiheessa.

Ehdotus 2: Lääkehoidon seuranta tulisi konkretisoida ohjauskirjeissä ja/tai erilaisissa ohjeissa, suosituksissa ja oppaissa.

Vastauksemme

Mielestämme ehdotus on kannatettava ja selvityksessä olevat perustelut kuvaavat asiaa hyvin. Konkretisoinnille on tarvetta ja siinä tulee huomioida se, ettei apteekkien farmaseuttisen henkilökunnan työmäärä kasva nykyisestään. Lääkehoidon seuranta vaatii koko lääkehoitoprosessiin osallistuvien tahojen välille toimivan dokumentointikanavan ollakseen vaikuttavaa. Lisäksi lääkehoidon seurannan vastuunjako ja tehtävät tulee määrittellä läpi koko lääkehoitoprosessin, ei pelkästään apteekin osalta.

Mitä muita kuin ehdotuksissa 1 ja 2 esitettyjä toimenpiteitä pitäisi toteuttaa lääkeneuvonnan kehittämiseksi? Millaisia viranomaisen tai muiden tahojen ohjeistuksia ja suosituksia? Millaista toiminnan kehittämistä?

Vastauksemme

Lakisääteistä lääkeneuvontaa määriteltäessä lääkeneuvonnan sisällön tulee olla sama myyntikanavasta riippumatta; jos myyntikanavat laajenevat tämä tulee huomioida. Keskustelu lääkeneuvonnasta tulee laajentaa koko lääkehoitoprosessiin, sillä tarkastelemalla vain yksittäistä apteekkitoimialaa emme edistä rationaalista lääkehoitoa kokonaisvaltaisesti. Valmistelutyössä tulee huomioida se, että apteekissa työskentelevien farmaseuttien ja proviisorien työmäärä ei kasva, ilman että tästä tulee korvausta. Meillä on tällä hetkellä veto- ja pitovoima ongelma apteekkien farmaseuttisen henkilöstön osalta ja lisääntyvät ohjeistus ei edistä tämän haasteen ratkaisemista. Reseptilääkkeiden toimittamisen yhteydessä on tällä hetkellä runsaasti käsiteltävää tietoa (hintaneuvonta ja Kela-säädökset) joka farmaseuttien ja proviisorien tulee muistaa, tämä kuormittaa heitä. Tätä kuormitusta ei tule lisätä, vaan tulisi pohtia miten lääkeneuvonnan prosessia saataisiin sujuvoitettua, jotta farmaseutit ja proviisorit pystyvät keskittymään asiakkaan lääkehoidon edistämiseen ja käyttämään sitä ammattitaitoa, johon he ovat koulutuksen saaneet. Lisäksi tulee edistää teknologian hyödyntämistä reseptitoimituksen tukena apteekissa.

Tarvitsemme yhteistä kehittämistä, emme Farmasialiitossa ole vakuuttuneita siitä, että lisääntyvät ohjeistukset auttavat käytännön tasolla asian edistämistä. Lääkeneuvontaprosessin kehittäminen (kohta 4, ehdotuksessa 1) tulee liittää osaksi Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä 2030-luvulla hanketta (STM088:00/2024), sillä lääkeneuvonta koskettaa koko sote-palvelujärjestelmää. Liittämällä lääkeneuvonta osaksi tätä hanketta pääsemme aidosti kehittämään rationaalista lääkehoitoa ja lääkeneuvontaa/ohjausta koko lääkehoitoprosessin näkökulmasta.

Miten itsehoitolääkeneuvonta ja sen erityispiirteet (esim. hoidon tarpeen arviointi) tulisi huomioida apteekkien lääkeneuvonnan kehittämisessä (lainsäädännölliset, ohjaukselliset ja toiminnalliset kehittämistarpeet)?

Vastauksemme

Itsehoitolääkeneuvonnan sisältö tulee kirjoittaa hoidon tarpeen arvioinnin osalta auki. Lakisääteistä lääkeneuvontaa määriteltäessä lääkeneuvonnan sisällön tulee olla sama myyntikanavasta riippumatta, jos myyntikanavat laajenevat tämä tulee huomioida.

Teema 2: Lääkkeen toimittamisen yhteydessä annettavan neuvonnan ja maksullisen palvelutoiminnan rajapinta

Miten erot lääkkeen toimittamisen yhteydessä annettavan neuvonnan ja maksullisen palvelutoiminnan välillä tulisi huomioida säädöksissä ja ohjauksessa? Entä toiminnan kehittämisessä yhteistyössä hyvinvointialueiden/sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa?

Vastauksemme

Taustaselvityksen kuva 1 tuo selkeästi esiin maksullisen ja lakisääteisen lääkeneuvonnan erot, jolta pohjalta rajapinnan työstöä on hyvä edistää. Mielestämme Suomessa tulee ottaa käyttöön lääkeshoidon aloituspalvelu, kuten Norjassa maksullisena palveluna.

Teema 3: Lääkeneuvonta käsitteenä

Kysymys: Pohdi oheisten apukysymysten avulla, mitä mielestäsi sisältyy lakisääteiseen lääkeneuvontaan

Vastauksemme

Jos farmaseutti ja proviisori voisivat käyttää farmaseuttista harkintaa lääkeneuvonnassa, silloin voidaan ajatella, että lääkkeen toimittamisen yhteydessä annettava neuvonta on sama asia kuin lakisääteinen lääkeneuvonta. Lakisääteisestä lääkeneuvonnasta tulee pitää erillään hintaneuvonta samoin kuin laitaneuvonta. Lääkeneuvonnassa tulee keskittyä vuorovaikutukseen ja lääkeshoidon onnistumisen tukemiseen. Hintaneuvonta voidaan hoitaa tulevaisuudessa teknologian avulla, asiakaskohtaamisen arvo on vuorovaikutuksessa. Tuntuisi erikoiselta, että hintaneuvonta sisällytetään lääkeneuvontaan, sillä tämä käytännössä tarkoittaisi sitä farmasian koulutuksen osalta, että yliopistot alkaisivat opettamaan lääkeneuvonnan kurssin osana hintaneuvontaa (lääkeneuvonta on osa proviisorin koulutuksen minimivaatimuksia, jotka määrittellään ammattipätevyysdirektiivissä (2005/36/EY)). Farmaseutit ja proviisorit haluavat asiakkaan parasta ja usein asiakkaita autetaan myös lakisääteisen lääkeshoidon yli, joten lääkkeen toimittamisen yhteydessä annettava neuvonta voi olla muutakin kuin lakisääteistä lääkeshoidontaa Tämä on

korostunut viime vuosina, kun muu terveydenhuollon resurssi on tiukalla ja asiakkaat tulevat apteekkiin, kun he eivät saa yhteyttä muuhun terveydenhuoltoon. Lääkeneuvonta ei kata kaikkea apteekin antamaa neuvontaa, sillä apteekissa annetaan lääkeneuvonnan lisäksi mm. hintaneuvontaa, laiteneuvontaa, muuta lääkeinformaatiota, lääkkeettömän hoidon ohjausta ja ravitsemusneuvontaa.

Fimean vuonna 2022 tekemässä selvityksessä oli kuvattu hyvin lakisääteistä lääkeneuvontaa ”Tämän selvityksen mukaan lakisääteiseen lääkeneuvontaan voidaan katsoa kuuluvaksi lääkkeen käytön ohjaukseen liittyvät asiat, kuten annostus, annostelu, lääkkeen käyttötarkoitus, vaikutukset, mahdolliset haitta- ja yhteisvaikutukset sekä vasta-aiheet, lääkkeen säilytys ja hävitys. Sen sijaan lääkehoidon ohjaukseen liittyvien teemojen, kuten lääkehoidon seurannan tai lääkkeisiin liittyvien ongelmien tunnistamisen, sisältyminen lakisääteiseen lääkeneuvontaan vaatii näiden yksityiskohtaisempaa määrittelyä koko potilaan lääkehoitoprosessi ja apteekin tehtävät ja rooli osana sitä huomioiden.” Tämän selvityksen pohjalta on hyvä lähteä miettimään mitä lakisääteinen lääkeneuvonta on.

Lisäksi Farmasialiiton korjaus lähdeluetteloon:

Lähteet

AATE: Apteekkien ammatillisen toiminnan edistämisen koordinaatioryhmän (AATE) esitys lääkeneuvonnan kehittämiseksi. Helsinki, 2024 (julkaisematon kannanotto)

Julkaistu 22.2.2024 Farmasialiiton verkkosivuilla, luettavissa:

https://www.farmasialiitto.fi/wp-content/uploads/2024/02/AATE-ryhman-esitys-laakeneuvonnasta_22022024.p